

Delgivningskvitto

Byggnadsminnesförklaring av medeltida härbre på fastigheten Öna 164:1, Mora socken och kommun.

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att byggnadsminnesförklara det medeltida härbre som återfinns på fastigheten Öna 164:1 i Mora kommun.

Länsstyrelsen meddelar följande skyddsbestämmelser:

1. Byggnaden får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
2. Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme.
3. Byggnadens planlösning får inte ändras.
4. Ingrepp i, ändring av eller borttagande av äldre fast inredning får inte göras.
5. Befintliga ytskikt får ej övermålas eller på annat sätt förändras.
6. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Samråd skall ske med länsstyrelsen i frågor som rör vård och underhåll av byggnaden.

Om särskilda skäl föreligger för att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsbestämmelserna får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturmiljölagen (1988:950) lämna tillstånd till sådana förändringar.

Beskrivning av ärendet

Fråga om byggnadsminnesförklaring av härbret väcktes 2022-02-08 av länsstyrelsen. Skyddsbestämmelserna har inför beslut om byggnadsminnesförklaring godkänts av fastighetsägaren. Inför beslut har även byggnadsnämnden i Mora kommun beretts tillfälle att lämna synpunkter.

Det medeltida härbret har genom dendrokronologi daterats till 1366 och flyttades från gamla Bullasgården i Östnor till dess nuvarande plats i Öna troligen under slutet av 1920-talet i samband med arvsskiftet efter tidigare ägare Krång Erik Andersson. Hans dotter [REDACTED] [REDACTED] torde då ha ärvt härbret och flyttat det till nya Bullasgården i Öna vars bostadshus uppfördes 1922.

Det äldre bostadshuset på gamla Bullasgården i Östnor, enligt uppgift uppfört under 1700-talets första hälft, inköptes 1885 av Skansen och återuppfördes där 1891 och kom sedermera att utgöra den s.k. Morastugan på Moragården. Artur Hazelius visade även intresse för att förvärva det medeltida härbret i avsikt att flytta det till Skansen. Enligt uppgift rödfärgades då härbret i syfte att minska dess attraktionskraft för att undvika försäljning och flytt till Skansen. Nyckeln till härbret finns dock på Nordiska museet och förvärvades enligt uppgift i registerutdrag 24 januari 1928.

Härbret är av långsidestyp med ingången placerad på dess ena långsida. De halvrunda mushyllorna vilar direkt på plintar av betong och stommen av rundtimmer har fogats samman med rännknutar. Knuthjässorna uppvisar en sexkantig form. Under taksprånget förekommer vågbord i form av längsgående stockar som vilar på förlängda gavelstockar och fungerar som förstärkning av takkonstruktionen för att ge stöd åt de tunga taksprången. Under senare tid har taksprånget vid ingångssidan kompletterats med konsoler av rundvirke. Möjligen kan härbret tidigare haft ett förtak då avfasningar i gavelstockar liksom förekomst av urtag i stockar ovan dörren tyder på det. Takkonstruktionen utgörs av ett s.k. laggtak, en medeltida takkonstruktion bestående av längsgående tätt liggande stockar. Taket täcks idag av tvåkupigt lertegel. Högt upp i båda gavelröstena förekommer gluggar för ljusinsläpp.

Dörröppningen omges av två raka gåtar. Dörrbladet bestående av två plankor hålls samman av infällda narar på insidan och är upphängt på bandgångjärn som sträcker sig över hela dörrbladets bredd. Låset utgörs av ett draglås. Låsanordningen har i senare tid kompletterats med två vikhaspar.

Det nedre golvet består av klovor som timrats in i stommen. Invändigt finns till höger om ingången en avbalkning och till vänster spår efter

ytterligare en. Mellangolvet består likaså av klovor med förekomst av sprätthuggning, den medeltida teknik som användes för att göra byggnadstimmer plant med hjälp av en speciell yxa.

Skyddsbränningar förekommer på en av dörrgåtarnas insida liksom på den bakre långsidesväggen. Flyttmärken visar att byggnaden flyttats.

Motivering till beslutet

Det medeltida härbret som daterats till 1366 besitter ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde och speglar en bebyggelsetradition med mycket lång kontinuitet. Härbret torde vara en av landets allra äldsta bevarade profana byggnader och utgör ett viktigt historiskt referensobjekt.

Bestämmelser som beslutet grundas på

3 kap 1,2 §§ kulturmiljölagen (1988:950).

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Anna Carlsson med antikvarie Ulrika Jansson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsantikvarie Fredrik Sandberg och jurist Per Enström medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se

Dalarnas museum, byggnadsvard@dalarnsmuseum.se

Mora kommun, Byggnadsnämnden, stadsbygg@mora.se

Mora kommun, Kultur- och fritidsnämnden, kulturochfritid@mora.se

Bilagor

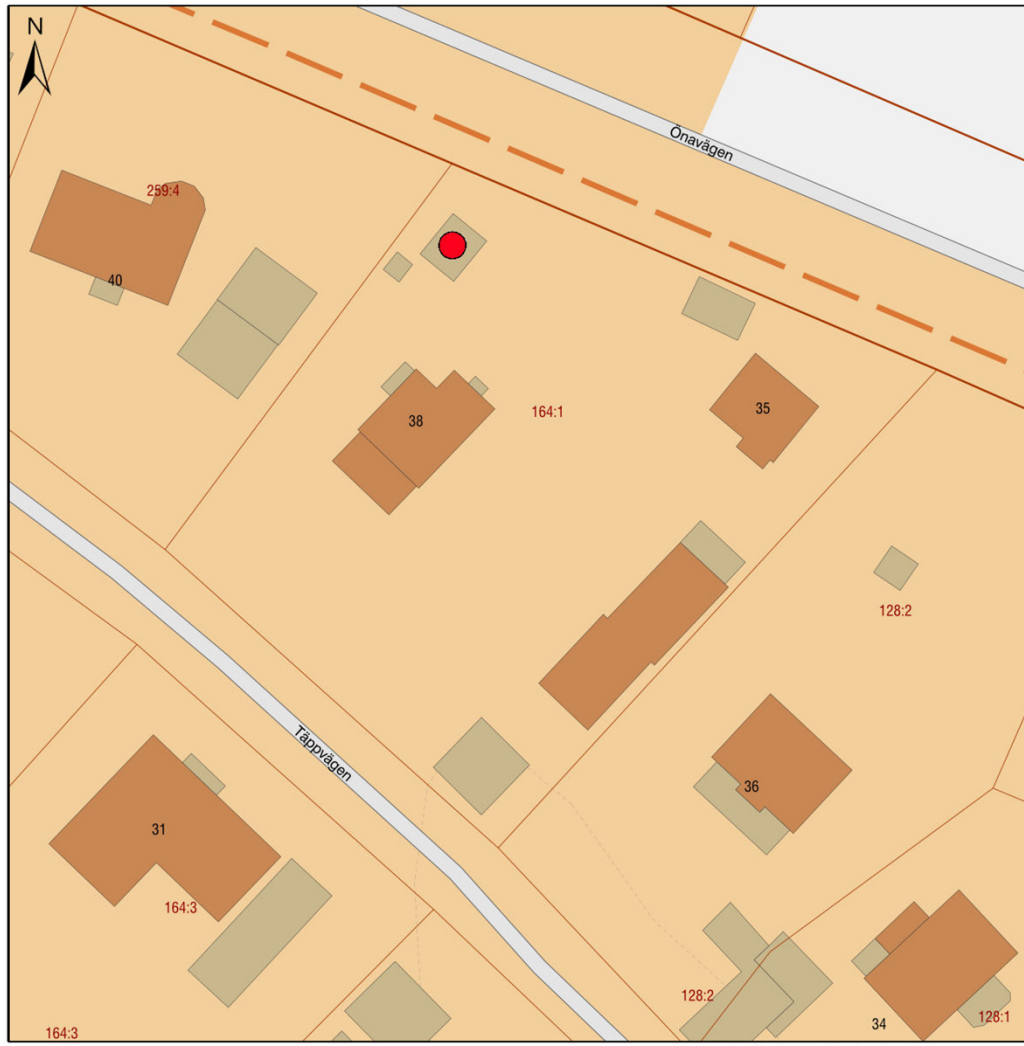
1. Situationsplan
2. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Situationsplan Öna 164:1, Mora socken och kommun

Bilaga till länsstyrelsens beslut dnr 432-1943-2022

2022-11-02

Teckenförklaring

● Medeltida härbre

1:500

0 0,01 0,01 0,02 Km

Du kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Dalarnas län antingen via e-post; dalarna@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där du kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, dalarna@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 00 00. Ange diarienummer 1943-2022.